

Iun. A. M. 806

DISCURSUL

D-lui

ALEXANDRU G. DJUVARA

DEPUTAT AL COLEG. II DIN BRAILA

ROSTIT CU OCASIUNEA DISCUTIUNII

RĂSPUNSULUI CAMEREI

LA

563929

DISCURSUL TRONULUI

(*Sedința de la 1 Decembrie, 1886.*)

BUCURESCI
TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

14, STRADA DOAMNEI, 14

1886

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" Bucureşti

Cota..... 41893 VARIA

DONAȚIUNEA
JOAN J. MOVILĂ

Domnilor Deputați,

De două dile, noă, tinerii disidenți ai partidului liberal, suntem provocăți să ne explicăm și provocăți adăi forțe aspru de onor. d. ministru al justiției. În asemenea circumstanțe dar, cred că majoritatea va găsi de cuvîntă și de demnitatea ei, ca atunci când în sînul adunării, membrii minorității sunt obiectul îvinuirii grave de incordanță politică, să 'și tempereze nervositatea și să asculte răspunsul ce suntem în drept să facem acestor acuzațiuni.

Nu este bine, d-lor, ca în politică să ne conducem de legende. Ca probă că acesta nu este bine, avem discursul onor. d. ministru al instrucțiunii publice care, în loc să ne vorbescă de păcatele de care guvernul și majoritatea sunt acuzați, a găsit de cuvîntă să răsfoiască dosarul plin de pulbere al păcatelor vechiului partid conservator. A 'și scuza cineva propriile sele păcate punându-se la adăpostul greșelilor comise de alții

este, în prima linie, aceea-ce ne deosebesce de d-vostre. D-vostre veniți aci cu urile trecutului, noi venim aci cu speranțele viitorulu. (Aplause).

Asupra proprietă nostre purtări, asupra atitudinii nostre politice, sub-înțelesurile și șoptirile tainice, tind să accrediteze o legendă.

Acéstă legendă pörtă în sine o acuzațiune, aceea că am fi părăsit principiile liberale pentru a trece în câmpul opus.

Astfel dar, spre pildă, onor. d. președinte al consiliului, pentru care am, de altminteri, personal, cel mai adânc respect, a spus d-lui Fleva că a sărit cu picioarele lipite în câmpul opus. Onoratul d. ministru de finanțe mă-a spus asemenei, în trécăt, în urma discursului d-lui Maiorescu :

» Vă felicit, d-lor tineri, de introducătorul parlamentar ce ată avut. «

Acésta este o legendă, și o legendă pe care o resping. N-am cređut că în cugetul d-lui ministru de finanțe există convingerea că, pentru ca să pătrundă în acéstă incintă, independența și sinceritatea a trebuință de introducători și de nași.

Am dori însă, să ne spuneti odată pentru tot-d'a-una, cari sunt în scurt ideile, iar nu acuzațiunile pe cari le produceți; am dori să scim ce credeți d-vostre că trebuie făcut în acéstă țără, ce faceți, și ce spuneți lumii că faceți.

Onor. d. raportor al răspunsului Adresei ne-a dîs în numele majorității că următoarele cuvinte: noi acum de ce ană am venit înaintea națiunii și î-am făcut cunoscut programul nostru, î-am spus că dorim binele țărei; tot asemenea venim și adă și vă spunem: programul nostru este că dorim binele țărei și avem credință în forțele ei vitale.

Ei, și? Acesta numiți d-vostre program politic?

Dar cine vă dat dreptul, să veniți să vă strângeți la o laltă, și să dicteți: noi dorim binele țărei, cei-l-alti nu l doresc? În ce țără din lume ați audit d-vostre că partidele se grupăză și se deosebesc în partide care și iubesc țara și partide care nu și o iubesc? (Aplause).

Noi, onorată majoritate, și aci este al duoilea punct asupra căruia ne deosebim de d-vostre, noi nu credem că în această țară patriotismul este numai patrimoniul unora; noi suntem convinși că fiecare din noi iubesc țara lui, că fiecare român iubesc România.

Și, ori-cât de îscusitor și ministrul d-vostre de finanțe, patriotismul nu se monopolizează, d-le raportor. Când dar vedem pe onor. ministru al justiției, unul din stâlpii puternici ai partidului de la cârmă și unul dintre bărbații pentru care am avut și am încă totă iubirea și considerațiunea; când l vedem, dic, venind aci

și făcându-se acuzatorul tinererimii, învinovățind-o de incorrectitudine politică, spuindu-i că a venit aci pe ferestră iar nu pe ușa cea mare, am dreptul, am datoria, d-lor, în numele demnității de care trebuie să fie însuflațit ori-care membru al Adunării, să protestez. Protestez, d-le ministrul al dreptății, în numele majorității d-vostre chiar; nu am crezut și nu cred că în reprezentarea țărei suntem unii instrumentele altora... (Aplause).

N-am crezut atunci când am venit aci că suntem aduși pentru anumite scopuri. Am venit aci convinsă că datoria noastră ne impune să luptăm, în măsura slabelor noastre puteri, pentru binele țărei, pe teren de ordine, de cinste și de legalitate. (Aplause).

Eu, d-lor, și fac aci apel la o figură demnă și autorisată din majoritate, la onor. d. Ión Câmpineanu, eu nu pot să cad sub acuzația ce ați rostit, căci nu d-vostre mați ales, dacă este adevărat că ați ales pe cineva. Când am intrat în această Adunare, nu cunoșceam nicăi majoritatea de astăzi, nicăi șeful ei. Ales ca ori-care membru din Parlament, o sper cel puțin, cu prietenii mei politici, în orașul unde trăesc și unde sunt crescuți; ales în potriva susținătorilor d-vostre de ieri, nu d-vostre voi să semă de mandatul meu. Regret însă, că în momentul de față nu sunt în

pozițunea în care sunt puși onor. mei prietenă d-nii Arion și Tache Ionescu,—căci, pe d-lor ați vrut să-i acuzați—; și regret acesta, tocmai pentru chipul cum diceți că i-ați ales. Intr'adefără, din două una: sau atunci când i-ați ales, când i-ați scos—cum diceți d-vostre—din umbră, pentru ca să î faceți legiuitorăi ai trerei, ați adus un omagiu independenței, capacitatei și caracterului lor,—și în casul acesta nu aveți decât să vă felicități de atitudinea demnă ce păstrăză în politică; sau atunci când v-ați adresat la ei, ați avut gândire ascunsă să vă sluijiți numai de densii, să faceți din ei niște instrumente orbe... (Aplause),—și în casul acesta primiți lecțunea ce meritați.

Din mărturisirile d-vostre însă, mărturisiri făcute de pe banca ministerială, reiese un ce mai important, un precedent politic de o deosebită gravitate; acela că d-vostre susțineți candidaturile oficiale, și nu numai că o faceți, dar vă și lăudați cu acesta... fabricanți de deputați! (Aplause).

Deci, dintr'un al treilea punct de vedere, iarăși nu suntem de acord cu d-vostre: noi credem că țara alege deputații; că deputații aleg și controlază pe miniștri; d-vostre credeți că miniștrii aleg pe deputați și î controlază în exercițiul mandatului lor.

Dați-mi însă voe d-lor, fiind că suntem asupra

acestuī punct, să vă spun eū pentru ce partidul liberal s'a adresat la tineri, pentru ce corpul electoral 'i-a primit cu brațele deschise și pentru ce vă dore astădī când vedeți că o parte din acești tineri nu mai sunt între d-vostre. V'ați adresat la tineri atunci când partidul liberal sdruncinat din temeliele lui, după o sedere de aproape opt ani la putere simția acțiunea lui slăbindu-se și terenul fugindu'ī de sub picioare; v'ați adresat la dênsii, pentru ca să infusați în corpul partidului liberal un sânge nou care să 'i redea energia de odinióră și puterea lui trecută.

Nu ați cerut angajamente — și nică nu aveți dreptul să o faceți; — în profesiunile lor de credință tinerii nu v'ați spus de cât atât: că sunt liberali și că vor sprâjini un guvern și un partid liberal.

Remâne dar în picioare cestiunea de a se sci dacă atunci când d-vostre prin organul d-lui raportor al răspunsului nu ne mai spuneți de cât atât: „voim binele țărei,” remâne, dic, în picioare cestiunea liberalismului de care veți fi inspirați. V'ați espluat însă mai bine cu alt prilegiu; neați spus prin glasul stimatului meu amic d. Lascăr că principiile speculative și teoriile politice vă importă puțin.

Conservatori, liberali, ce vă preocupați de acesta,

îngrijiti-vă de practica lucrurilor; lăsați ideile, lăsați principiele și faceți legi practice, iată ce ne-ați spus.

Acet empirism politic, rădicat la înălțimea unei dogme de Stat, lăsa însă pe buzele tinerului orator urmele unui scepticism... (aplause), care pe noi nu ne-a atins încă.

Politică practică, legi practice să facem! Dar încă trebuie să scim care este principiul superior care ne conduce în facerea legilor? Acum dece ană când partidul liberal a rădicat țera în picioare, oratorii și reprezentanții lui nu vorbiau astfel. Ei revendicau drepturi, proclamau principii, luptând în contra monopolurilor, în contra centralisării administrative, în contra cumulului, protestând în contra falșei aplicațiunii a legilor.

Ce? atunci când pronunțați aceste cuvinte vă sluiați de dănsele ca de o armă de luptă numai? Dați-mi voie, d-lor, să nu o cred.

Oricum ar fi însă, nu mai rămâne îndoială că astăzi când veniți cu trei monopoluri într'un buget, când îmormântați legea în contra comulușului în archivele Senatului, când ați adus centralisarea în punctul că nimic nu se mai poate face în țără fără scirea și fără voia dumovostre, în aşa stare, că nimic nu mai resuflă de cât prin plămâni autorității centrale; când ați făcut și fa-

ceță totă acestea, vă întreb, mai aveți dreptul să vă numiți partid liberal? (Aplause).

Iată, d-lor, cestiunea de rezolvat; noi ne am făcut convingerea și pînă când nu ne veți dovedi prin fapte că sunteți încă partid liberal, dați-ne voe să ne înscriem în falș contra liberalismului d-vostre de circumstanță. (Aplause).

Vi s'a vorbit de omnipotență și ată respins acusațiunea. Sunteți însă omnipotenți, și noi urim omnipotență ori unde o vedem. Nu o urim însă nică o dată mai mult de cât atunci, când îmbrăcată în sdrențele demagogiei, ea vorbesce în numele libertății (aplause) și apasă și strivesce în numele principiului liberal.

Când vedem dar, d-lor, că turnul cel mai înalt al edificiului d-vostre politic, principiul în virtutea căruia vorbiți și lucrați, s'a abătut de la verticală, să ne dați voe, nu la vîrful edificiului ci la basă lui să căutăm causele acestei înclinații regreteabile. (Aplause).

S'a spus cu drept cuvînt că legile sunt produsul moravurilor și, ca să dic astfel, procesul verbal al stării sociale a unui popor; nu este însă mai puțin adeverat că legile sunt chemate să formeze și să dea o bună direcție moravurilor, și din acest din urmă punct de privire, la basă fie cărei societăți sunt legile țărei, unde acea societate trăiesce. Dacă

aceste legi sunt bune, societatea propășeșce; daca aceste legi sunt rele, societatea se descompune și se perde. Puține sunt, d-lor, legile despre cari se poate șă se spună că ele au corespuns cu desăvârșire scopului pentru care au fost făcute, căci esită din concepțiunea și munca oménilor, legile păstrăză într-însele urmele neșterse ale slăbiciunilor autorilor ce le-au făcut.

D-vostre vă este dragă în special o lege, pe care nu numai că ați lăudat-o prin raportorul Adresei acestei Adunări, și prin organul oratorilor prealabili ca d. Stoicescu; dar ați găsit de cuvîntă ca să îi faceți elogiuri însuși prin discursul Majestății Săle Regele României.

Procedarea — 'mă veți concede, sper, acăsta, — este excepțională, căci nu de tóte legile făcute de acăstă Adunare ne-ați vorbit în Mesagiū; de altminteri, nu este obiceiul ca în discursul Tronului să se vorbescă de tóte legile ce facem.

Ce ne spuneți d-vostre, d-lor, prin glasul Suveranului țărei? Diceți că ați căutat să asigura libertatea și independența votului, și ne spuneți cum că acest scop pe care vi l-ați propus l-ați atins.

Astfel fiind, nadăjduim că ne veți da voie să vedem ce scop ați atins? și atunci când vom putea fixa scopul atins, se va sci și de țără și

de noi ce scopuri voiți d-vóstră să atingeți.
(Aplause).

Care este principiul acestei legi?

Principiul acestei legi este punerea alegătorului în trista pozițune de a se decide formal și fără nici un fel de adăpostire, pentru independența lui, pentru una din listele propuse de partide.

A da, prin urmare, corpului electoral un adeverat mandat imperativ, o adevărată cartă foțată, acăsta este rezultatul ce ați dorit.

Ce este dreptul, asupra acestui punct să se sofistică cu destulă măestrie și prin presa partidului național-liberal și prin întruniri.

Voința Națională ne spunea dilele trecute că lucrurile nu sunt tocmai astfel cum le spunem noi, căci ori-ce alegător are dreptul să facă o listă a lui și să o pună în urnă. Ei, și...? Acăsta numiți d-vóstră respectarea dreptului alegătorilor! Cum? credeți că ați făcut o lege practică atunci când trimeteți pe fie-care alegător să'și tipărească o listă pentru ca să'și exercite dreptul său?

De altminteri, acăsta este ceea ce se discută?

Atât numai voiți să lăsați alegătorului: consolațiunea de a fi pus ceva în urnă? Nu trebuie să se ia proporții destul de însemnate să fie exprimată în Consiliul comunal?

Atâtea cestiuni la cari nu ati răspuns, la cari nu puteți răspunde.

Ați publicat statistica asupra alegerilor din urmă, o statistică făcută tot de d-vóstră, prin care ne spuneți că din corpul electoral s'a pronunțat 23 la sută în favórea opozițiunii. Fie și aşa, vă admit statistica fără discuțiune, dar vă întreb unde se află în consiliele comunale esprimată respectabilă parte de 23 la sută din sufragie?

Atunci dar când veniți, onor. d. ministru al justiției, să ne spuneți: noi reprezentăm principiile constituantului de la 1866, să ne dați voie să contestăm. Contestăm că reprezentați principiul constituantului, atunci când nu respectați egalitatea cetățeanului dinaintea legii, atunci când îi răpiți dreptul care'l are de a participa printr'o legitimă și proporțională reprezentăriune la votul impositului, la conducerea afacerilor comunale și la controlul ce are datoria să exercite asupra expedițiunii acestor afaceri. (Aplause).

Deci și din acest punct de privire nu putem fi alături cu d-vóstră, căci *venim aci în numele legalității, și vom sprijini egalitatea tuturor în fața legii.*

Ne-ați făcut prin discursul Tronului și prin răspunsul majoritatelor la acest discurs, apologia legii comunale, fără rezervă, și nu văți ferit cel puțin de a vă contradice pe d-vóstră chiar, spunând:

du-ne la câteva dile de distanță, prin organul onor. d-lui prim-ministru, că legea este defec-
tuosă, că coprinde în sine *anomalii*. Daca în lege
sunt anomalii, de ce elogiu nemeritat ce faceți legii?

Dați-mi voe să vă spun eu pentru ce:

Alegerile comunale băteaș la usă, și tema sorr-
tei ce putea să ne aștepte în șia fatală a scrutinului ne coprinsese. Nu puteți să diceți că în-
cercați o lege, căci aveați deja o lege electorală
pentru Cameră și Senat, și făcuseți deja expe-
riența acestei legi. Daca deci sunt greșeli în le-
gea electorală comunală, ele nu său strecut din
întemplantare,—de altminteri noi am combătut
atunci legea;—daca, cum dic, sunt greșeli în lege,
ele staț acolo pentru că au fost bine venite
pentru cauza noastră....

Sunteți acuzați dar, și acuzați cu drept cuvînt,
că ați făcut o lege electorală *ad-hoc*, pentru îm-
prejurarea ce vă neliniștea. Si din acest punct
de privire nu putem dar și cu d-vóstră.

D. Ministrul de justiție, Eug. Stătescu: Ad-
hoc, după cum vorbiți și d-vóstră.

D. Al. Djuvara: D-le ministrul al dreptății, daca
cuvîntarea mea este ad-hoc, a d-vóstră nu a
fost mai puțin ad-hoc. Si, atunci când se vorbesce
de legi ad-hoc, nu d-vóstră sunteți în drept să
protestați.

Ne-ați spus că acăstă lege conține anomalii; nu, d-lor, acăstă lege este monstruoasă, căci conține în sine un principiu care distrugе orice legalitate: monopolisarea administrațiunilor comunale de către partidele politice.

Cum rămâne dar cu alegerile ce s'aș făcut?

In alegerile comunale lucrurile nu se petrec ca în alegerile pentru Cameră. Dacă ați fi dat, printr'un sistem óre-care, colegiele electorale dintr'un județ în mâna unuia partid, greșela nu ar fi fost atât de mare, căci ați fi dat și corectivul, că în alt județ triumfând un alt partid, toate ideile să fie reprezentate în Cameră sau Senat, unde trămișii terei cu toții se adun. In casul de față însă ce vedem? Vedem că'n consiliile comunale sunt aleși în unanimitate reprezentanții unuia singur partid. Prin urmare iată un consiliu comunal fără nici un control administrativ în timp de patru ani!

Ce mai semnifică dar alegerile? Din patru în patru ani convocați corpul electoral, nu pentru ca să'și alégă o administrațiune, căci repet, nu este administrațiune acolo unde nu este control; chemeați însă alegătorii din patru în patru ani ca să'și alégă un nou stăpân. Puțin ne importă noă daca stăpînul este ales sau impus, principalul este acesta: nu voim ca tera să fie dată pe mâna stăpânilor.

Cum ? 20 de consilieri ai unui partid se vor strânge la o laltă și vor administra comuna, fără ca nimeni să nu fie acolo să privescă ceea-ce se face ? Vrea să dică, d-vóstră vroți să administrați țera cum dice românul, pe înfundate, la umbră fără contradicere și fără garanții. (Aplause). Si tocmai în gura Suveranului țerei, supremă garanție constituțională de control, a trebuit d-vóstră să puneți acăstă frasă : că scopul vă este atins și că ati înlăturat prin acăsta orice control din administrațiunea comunei ? (Aplause).

Suntem aici, d-lor, un corp ales de națiune și suntem chemați a face legi. Dar mai avem și o altă misiune, aceea de a controla aplicațiunea legilor. Nu putem dar să primim elogiu unei legi care înlătură controlul fără ca propriul nostru prestigiu să fie micșorat. Apoi dacă constituantul, daca legiuitorul suprem a găsit de cuvintă că nică chiar d-vostre, d-lor miniștri, nu vi se poate face deosebită cinste să fiți lăsați fără control, credeți d-vóstră că consilierilor comunali li se poate face o asemenea concesiune ? Dacă noi suntem trămiși aici ca să vă controlăm în facerea și aplicarea legilor, credeți d-vóstră că aveți dreptul, din punctul de vedere al legitimității, ca să grupați în consiliile comunale membri din partitul d-vostre, cari să facă acte la adăpost de ori-ce control ?

Și cuătă dat validarea acestor alegeri? Pușcați cel puțin aici vr'o garanție? Cum constatați ilegalitatea, daca ilegalitatea a fost în alegeri, sau cum constatați că n'aș fost ilegalitate, după cum pretinde d. ministru al justiției, daca în adevăr n'aș fost? Cuătă dat validarea consiliilor comunale?

Ați dat'o chiar consilielor, săcând astfel din ele, judecător și parte, cu circumstanța agravantă că partea opusă, că adversarul este tot-dăuna absent. (Aplause).

Intreb dar pe d. ministru al dreptății: când într'un consiliu comunal faceți judecător și parte unanimitatea consiliului, cu circumstanța agravantă, că partea opusă lipsesc tot-dăuna, mai sunteți fideli principiilor Constituantei din 1866? (Aplause).

Nu de fidelitate la principie ne-ați dat doavadă, d-lor, când ați făcut această lege; ne-ați dat doavadă de o preocupare mai adâncă pe care o aveați, aceea de a introduce politica, cu tōte urele, cu tōte pasiunile ei în administrațiunile comunale. (Aplause).

Vă revine de drept titlul ce ați căpătat, și pe care aș dori să-l revendicați în fața țărei, de a fi deslănțuit pasiunile, competițiunile și animositățile acolo unde nu e vorba de cât de gospodărie și de cinste. (Aplause).

Și, ca să vă dovedesc pînă unde împingeți,... cum să dic? curagiul? nu e tocmai curagiū, dar, în drăsnela de a vă face susținătorii acestei opiniuni, vă voi aminti o corespondență publicată în organul autorisat al partidului d-vostre în *Voința Națională*, corespondență injuriösă la adresa unuia dintre preșecții d-vostre, onor. d. Lupu Costache, plus o serie de insulțe la adresa unuia primar, ales de corpul electoral ca opoziționist.

Iată textual ceea-ce s'a scris în gazeta autorisată a guvernului și a partidului d-vostre:

„Izbânda opoziției și a lui Ressu (primarul de Galați) nu se dătoresce, d-le redactor, de cât d-lui prefect Lupu Costache.... Aci unuia cred că prefectul a lucrat cu rea credință, și că era pe sub mâna înțeles cu opoziția. Eu nu cred, însă ceea-ce este sigur este că, dacă am fost bătuți, n' o datorăm de cât nedibăciei și nepriceperii d-lui prefect... Nedibăcie sau rea credință, nu este mai puțin adevărat că dacă d. Lupu Costache ar avea câtuși de puțin simțimîntul acestei situații, și-ar fi dat demisia îndată după alegeri.”

Cum vedetă, d-lor deputați, mărturisirea este lămurită: se cere d-lui prefect demisiunea pentru vina vădită de *incapacitate electorală*.

Este însă un cuvînt în corespondență de care vorbi, care precizează într'un chip și mai desă-

vîrșit sistemul. Acest cuvînt stă coprins în frasa următoare :

„Daca d. prefect Lupu Costache ar fi vrut să reușească opoziția, n'ar fi putut *manevra* mai bine de cum a făcut-o.“...

Cuvîntul de *manevrare* e caracteristic. (Aplause). Când dar s'aș scris acestea în organul d-vostre, nu mai aveți dreptul să protestați că administrația nu se amestecă în alegeri. (Aplause). Si aci este, d-le ministrul al dreptății, un nou punct asupra căruia părerile noastre se deosibesc de ale majorității...

D. ministrul al justiției, Eug. Stătescu : S'a găsit un nebun la Galați care a scris o scrisoare și din nebăgare de sămă să publicat.

D. Al. Djuvara : Daca s'ar fi găsit un nebun la Galați care să scrie acăstă scrisoare și nu s'ar fi găsit un altul la București, care s'o primăscă și s'o publice.. (ilaritate, aplause) și atâția alții, cări să aplaude teoria (aplause), lucrul nu ar fi de cât un incident regretabil ; acăstă corespondență însă denotă o stare a spiritelor și un current care pe noi unii, dacă nu ne mai surprinde, ne mâhnesce.

D-lor, este un semn caracteristic al situațiunii, aceste legi drastice pe cari d-vos tră le faceți și le impuneți tărei. Deja la noi pasiunile politice, luptele de partid, sunt prea înverșunate, aș tre-

cut peste hotar ; deja vedeți cum că se facă o greșită diferențiere între bunele și nenorocitele mijloce de luptă. Si tocmai momentul acesta l-ați găsit d-vostre favorabil pentru ca să faceți o lege care făgăduește administrația țărei ca recompensă partidului învingător ? Tocmai acest moment l-ați găsit d-vostre ca să faceți din luptele de emulație a alegerilor niste adevărate resboie civile, cari nu lasă de cât învingători și învinși, cari pun pe unii *posesori al legii* iar pe alții *desposedați de dânsa* ?

Atâtă numai, d-lor ? Nu. Vă voi dovedi în dată, că prin sistemul d-vostre electoral sunt numerouse decisiuni ale consiliilor comunale, cari sunt luate în contra voinței majorității din alegătorii cari s'aștăpușe la vot.

Vă rog să mă acordați supra acestui punct o deosebită atenție.

Să presupunem că colegiile electorale comunale dintr'un oraș așa să alăgă 20 de consilieri și că pentru alegerea lor să aștăpușe la vot 1000 de alegători. Unanimitatea consiliului, adică cei 20 membri, pot fi aleasă de jumătate plus unul din votanți, adică 501 alegători.

Acăsta fiind stabilit să examinăm acum chipul cum se iașă decisiunile în consiliu. Consiliul communal compus de 20 membri, majoritatea plus

unul din acești membri poate decide ; deci și membri pot la un moment dat hotărî o cestiune gravă. Ce reprezintă ei ? Negreșit că jumătate numai din acei ce au votat întreg consiliul, adică jumătate din 501 alegători sau 250 din cei cari au participat la vot. Iată cum, în virtutea legii ce au votat, decisiunile consilielor pot fi în unele casuri contrarii voinței majorității care a luat parte la vot.

Vă întreb dar : când au făcut o astemenea lege, mai sunteți consecinți cu principiile Constituției, care doresce ca decisiunile să fie luate de majoritatea corpului electoral ? Ne veți dice însă : votul nu se dă pentru cutare sau cutare membru din consiliul comunal, voturile sunt afectate la toți membri, și atunci când jumătate din ei voteză într'un fel, toți căi său ales sunt presupuși a și fi dat voturile lor, în sensul acesta.

Fără bine, rămâne însă să mi spuneți : pe cine mai reprezintă jumătatea minus unul din membrii consiliului comunal cari nu dau autorisarea lor decisiunii luate ? Oricum au diferenția voturile, d-lor, veți ajunge să vă convingeți de nedreptatea și tirania acestei legi.

Da, acesta lege este tiranică, căci monopolisără administrațiunea comunală pe séma partidelor, înălătură controlul, și semnele caracteristice ale tiraniei sunt monopolisarea și lipsa de control.

Acéstă lege este însă importantă și din alte puncte de vedere.

Corpurile comunale nu sunt chemate numai pentru a gospodări afacerile comunei, ele au și atribuțiuni politice, consiliele comunale sunt chemate să alcătuiască liste electorale, asupra cărora deja se rădică din tóte unghiurile terei vii protestațiunii.

Credeți d-vóstră, că veți fi mai puțin învinovătiți, acum, când ati înlăturat ori-ce control din consiliele comunale cără fac aceste liste? Vă las pe d-vóstră siguri să judecați.

Iată, d-lor ce rămâne din principiile liberale atât de mult cântate de d-vóstră. Să venim acum la aplicarea legii, la legalitate.

D. președinte, D. Lecca: Să la paragrafe.

D. Al. Djuvara: D-le președinte, am avut onore să vă atrag atențunea pe când avea cuvîntul d. Stoicescu, că d-sa vorbesce de legea electorală la capitolul justiției, și 'mă-ați spus: aşa să făcut moda; vă rog dar să faceți astfel ca să beneficieze și minoritatea de acéstă modă. (Aplause).

D. președinte, D. Lecca: În tóte casurile minoritatea a dat moda.

D. Al. Djuvara: Constat dar cu plăcere că

moda minorității e adoptată și de majoritate și nădăjduesc că acesta este de un bun augur.

Diceam, d-lor, că voi să cerceta acum legalitatea; voi fi de altminteri fără scurt. Îmi va fi destul să arăt acest buletin de la Botoșani... (aplause), pentru că să vă păstrundeți de legalitatea alegerilor.

Pe cât vedeați, acest buletin este destul de mare ca să conțină nu numai florile de retorică ale d-lui Maiorescu, dar și pe acele ale D-lui ministrului de instrucție publică.

D. P. Gheorghiade: La Botoșani n'a fost așa de mare buletinul; a fost de 15 centimetri; și modelul la dosar.

D. Al. Djuvara: Să vă arăt acum, d-lor, buletinul de la Focșani, pentru că să judecați diversitatea gusturilor (arată buletinul); cum vedeați, acesta este de alt soi. Buletinul de la Călărași, după cum mi s-a spus de un membru autorizat din majoritate, a fost făcut pe hârtie de desemn, comandată în București ad-hoc. (ilaritate).

Dar cel de la București? De, ce vreți? Aci gusturile său mai rafinat, partidul este mai cu dare de mâna, are nevoie de lux; buletinul a fost făcut pe hârtie de Japonia, pe hârtie sclivisită. și sciți ce să întâmplat?

Să întâmplat că în fiecare plic sclivisela cântă

următorele cuvinte: *Secretul votului a fost violat!* (Aplause).

Da, d-le ministru al dreptății, secretul votului a fost violat la Botoșani, secretul votului a fost violat la Focșani, secretul votului a fost violat în capitală. Și vă întreb acum: unde este legalitatea? Îmi veți răspunde pote: legea are anomalii; nu s'a stipulat într'însa mărimea buletinelor nici culorea lor, — cu toate că drept vorbind, este greu să găsescă cineva o culore ca aceea a buletinelor de la Botoșani. — În legea pentru Cameră și Senat însă, nu erau scrise dispozițiuni privitore la mărimea și culorea buletinelor? Nu aveați căpătată deja experiența lucrului; nu vă propusese aci d. Nicolae Fleva să adoptați și pentru consiliile comunale tot legea electorală ce se aplicase alegerilor parlamentare? Dar, afară de acesta, în legea electorală comunală chiar nu există un articol formal care asigură secretul votului sub pedepsă de nulitate?

Păstratu-să secretul votului? Nu.

Anulatu-să alegerile ilegale? Nu.

Iată legalitatea (aplause).

Și ne întrebă pe noi d. raportor: cari ne sunt principiile? Principiile noastre, telul ce urmărim dacă n'ar fi de cătă îndreptarea celor ce facetă, încă ar asigura activității noastre un câmp destul de larg. (Aplause).

Ne-ați dîs însă: veniți în sînul partidului, luptați împreună cu noi să facem reformele trebuințiose. Dar ce am făcut noi în tot timpul anului trecut? Ați adus d-vôstră vre o lege fără ca să venim în mod obiectiv să o discutăm? Tot-d'auna însă când am luat cuvîntul, am vîdut căte un ministru — adesea-oră căte mai mulți — rădicându-se și dicând: astfel este tinerimea, vorbesce numai principii și teorii din carte și nu vrea să ne lase pe noi ăștia mai bătrâni cări suntem mai practisiți..... (Ilaritate).

Dăm voie bătrânilor să se arunce în oportunism și lăsând de o parte principiile și confundând interesele lor de partid cu interesele țerei, să nu mai țină sămă de nică un program; cerem însă ca în asemenea circumstanțe să nu mai luăm respunderea faptelor lor. Onor. d. Lascar, ecoul fidel al majorității, ne-a spus că grupările independente nu sunt după placul majorității și ne-a dat ca exemplu grupările din America, compuse, zicea D-sa în glumă, din două-trei persoane; mi-ar părea rău ca d. Lascar să uite, că tocmai acelor grupări America datoréză de a fi o țără neaternată și liberă.

Idealul politic al majorității pare a fi exprimat mai cu fidelitate de forma patriarchală: *o turmă și un păstor*. (Ilaritate).

Oră-cât de ademenitore însă să fie idyla, vă

rugăm să ne dați voie să eșim din peisagiū.
(Aplause).

Să stăm în mijlocul d-vostre, să luptăm pentru a reforma partidul! Iată ce am făcut de când suntem în acest parlament. Cum voiți însă d-vostre să reformați? Sistemul ce întrebuițați 'mă aduce aminte povestea unuī om, căruia i-se spusese că dacă va tăia cōda cāinelui său, cāinele are să se facă mai puternic. El dorea, bietul om, să' ţie cāinele mai puternic, însă 'i era milă să' ţie reteze cōda, aşa în cât în nedomirire, 'i tăia în fie-care dī numai câte o bucătică. Sistemul adoptat de d-vostre de a tăia în tōte dilele câte puțin din cōda retelelor năravuri, vē va duce la următorul rezultat: cōda fiind cintinuațiunea colonei vertebrale, o să fiți siliți s'o tăiați într'o dī tocmai aprópe de gât. (Ilaritate, aplause).

D. C. Disescu: Cōda putredă a cădut singură.

D. Al. Djuvara: Negreșit, d-le Disescu, faci alusiune la cuvintele d-lui Stătescu din Senat, atunci când spunea că trebuie să tăiate codițele marelui Rosetti? A cădut singura cōdă putredă, cum o numesci d-ta; fie, dar acea cōdă n'ați lipit'o iarăși de partid? Unde sunt Campiniū, unde sunt Bibiçesciū, unde sunt Seruriū? Unde sunt ei astădi, dacă nu în mijlocul d-vostre. (Aplause).

D. B. Epurescu: Ca să compensăm perderea d-tele. (Rîsete).

D. Al Djuvara: Ca să compensați perderea mea din partid, d-le Iepurescu, nu aveți nevoie să aduceți pe nimeni în locul meu, este însă nevoie să ești d-vôstră dintr'ênsul. (Aplause prelungite).

Intr'un cuvînt, d-lor, ați făcut legi pentru partid, n'ați făcut legi pentru țără; ați părăsit terenul solid pe care puteam să vă urmăram; v'ați isolat ca partid de restul națiunii, și prin o sporiere—legală dar ilegitimă—de putere, v'ați avințat pe cea mai înaltă créstă a omnipotenței. Înălțimile însă daă vertigiș, produc amețelă, atunci când întemplierator numai ne aflăm pe ele, atunci când nu ne-am suiat pînă la dînsele prin firescile noastre puterî.

Nu uitați, că acolo unde sunt piscurile mai înalte, acolo sunt și prăpăstiile mai adânci. (Aplause).

Rîul, d-lor, este mare și nu și poate găsi leacul de cât într'o curagiósă hotărîre de împotrivire la réua direcțiune care se dă. Orî-cât să fie, însă de durerösă, experiența care se face cu țera sunt sigur că credințele ei în liberalism nu vor fi sdruncinate. Pentru a fi slujit de pavilion unui vas fără cărmă și fără pânze, principiele liberale

nu vor fi primejduite; ele vor pluti d'asupra naufragiului ce majoritatea și pregătesc și vor călăuzi încă neamul nostru către lumină și progres.

Onor. d-nu ministru al instrucțiunei publice, ne-a spus că superioritatea partidului liberal asupra partidului conservator, resultă din binele pe care partidul liberal l-a făcut țării. Oră-care ar fi acest bine, există o superioritate și mai mare a acestui partid; acăstă superioritate reiese din faptul că: *atunci când partidul liberal a cădut în păcatele vechilor conservatori, și și-a sfâșiat drapelul, membri din majoritate chiar sănăscu să protesteze și să se împotrivescă reului.*

Acesta este, cel din urmă elogiu ce ne mai este permis să facem majorității părăsind'o. (Applause prelungite).

